

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

РОЗРОБКА АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Анотація. Розроблено теоретико-методичні та практичні основи оцінювально-аналітичної системи фінансової діяльності підприємства фармацевтичної промисловості. Здійснено факторний аналіз фінансової сфери діяльності аптеки. Виявлено проблеми та напрями подальших досліджень.

Аннотация. Разработаны теоретико-методические и практические основы оценочно-аналитической системы финансовой деятельности предприятия фармацевтической промышленности. Осуществлен факторный анализ финансовой сферы деятельности аптеки. Выявлены проблемы и направления дальнейших исследований.

Annotation. Theoretical-methodological and practical basis of an assessment and analysis of financial activity of a pharmaceutical company have been developed. A factor analysis of the financial activity of a pharmacy has been made. Problems and directions for further research have been identified.

Ключові слова: фармацевтична промисловість, ефективність фінансової діяльності підприємства, фінансові ресурси, фінансові процеси, фінансова стратегія, фінансова стійкість, фактор.

У сучасних умовах господарювання основою стабільної діяльності аптек є здійснення ефективної фінансової діяльності. Нині все більше ускладнюється їх стан в умовах кризи, яка призводить до безперервної зміни законодавства, існує жорстока конкуренція між аптеками, що передбачає динамічне пристосування фармацевтичних підприємств до змінних факторів і умов бізнес-середовища. Все це негативно впливає на господарську діяльність підприємств фармацевтичної промисловості. Ключовим завданням підприємств фармацевтичної промисловості є виявлення шляхів та резервів підвищення ефективності фінансової діяльності, тому дане питання є актуальним у сучасних нестабільних ринкових умовах.

Існує багато вітчизняних та іноземних учених, які досліджували особливості оцінювання ефективності фінансової діяльності підприємств. Серед них слід виділити праці Бланка І. А., Литвина Б. М., Пономаренко В. С., Є. Хелферта, Говорушко Т. А., Кулікова П. М. та інших [1 – 6], однак проведені дослідження показали, що досі не повністю досліджено вплив фінансових факторів на ефективність фінансової діяльності аптек. Тому дане питання потребує детального дослідження з урахуванням латентних факторів ефективності фінансової діяльності аптек.

Метою дослідження є розробка теоретико-методичних та практичних основ оцінювально-аналітичної системи фінансової діяльності підприємства фармацевтичної промисловості.

Завдання дослідження – розробити методику оцінювання ефективності фінансової сфери діяльності Троїцької центральної районної аптеки № 81, виявити стан фінансової діяльності даного підприємства та розробити комплекс рекомендацій щодо підвищення такого стану.

Об'єкт дослідження: фінансова сфера діяльності Троїцької центральної районної аптеки № 81.

Предмет дослідження: аналітичне забезпечення фінансової сфери діяльності підприємства фармацевтичної промисловості.

Фінансова діяльність аптек має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів тощо. Однак в сучасних умовах кризи постає питання оцінки ефективності фінансової діяльності підприємств фармацевтичної промисловості, раціональне вирішення якого потребує застосування певних методик чи підходів [5].

На першому етапі дослідження необхідно сформувати систему показників, що дозволять оцінити наявність, розміщення і ефективність використання фінансових ресурсів (табл. 1) [6].

Система показників для оцінювання значущості і взаємозв'язку факторів ефективності фінансової діяльності підприємства фармацевтичної промисловості

Підсистеми показників	Показники	Формули для розрахунку
Підсистема показників фінансової стійкості	Коефіцієнт автономії	Власний капітал / валюта балансу
	Коефіцієнт фінансової залежності	(Довгострокові зобов'язання і забезпечення + поточні зобов'язання і забезпечення) / валюта балансу
	Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	(Власний капітал – необоротні активи) / оборотні активи
	Коефіцієнт маневреності	(Власний капітал – необоротні активи) / власний капітал
	Коефіцієнт фінансового ризику	(Довгострокові зобов'язання і забезпечення + поточні зобов'язання і забезпечення) / власний капітал
Підсистема показників ділової активності	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чистий дохід від реалізації продукції / оборотні активи
	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації продукції / кредиторська заборгованість
	Коефіцієнт покриття	Оборотні активи / поточні зобов'язання і забезпечення
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи – запаси) / поточні зобов'язання і забезпечення
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти та їх еквіваленти / поточні зобов'язання і забезпечення
Підсистема показників фінансових результатів	Рентабельність продажів	Чистий прибуток / чистий дохід від реалізації продукції
	Темп зростання чистого прибутку	Чистий прибуток звітного періоду / чистий прибуток попереднього періоду

Сформована система показників найбільш комплексно характеризує фінансові процеси, що протікають на підприємствах фармацевтичної промисловості.

Досліджуване підприємство є структурним підрозділом комунального підприємства "Луганська обласна фармація", яке засноване в 1934 році. Аптека є установою охорони здоров'я, основним завданням якої є забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення населення, закладів охорони здоров'я, інших підприємств, організацій району шляхом здійснення роздрібною торгівлі.

Найбільш адекватним для виявлення фінансових факторів, на думку автора, є факторний аналіз, оскільки він допомагає виявити латентні фактори фінансової сфери діяльності аптеки. Проведено факторний аналіз аптеки, для розрахунку якого використано модуль *Factor Analysis* статистичного пакета *Statgraphics Centurion*.

Фактори, які мають спільності більше 1, слід залишити в моделі, їх 3. Вони пояснюють змінюваність системи показників на 80,114 %, які характеризують ефективність фінансової діяльності аптеки. Значення власних чисел, які наведені в табл. 2, зображено графічно (рисунок).

Scree Plot

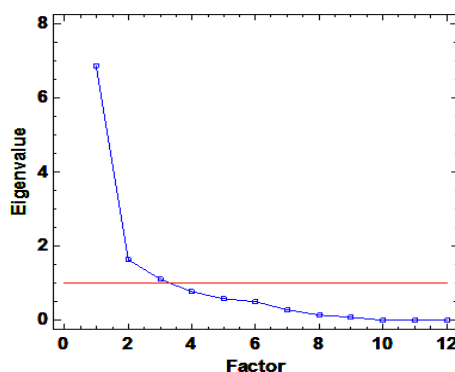

Рис. Зміни власних значень кожного фактора

На основі матриці факторних навантажень показників слід сформулювати фактори ефективності фінансової діяльності аптеки (табл. 2).

**Система факторів ефективності фінансової діяльності
Троїцької центральної районної аптеки № 81**

Умовне позначення	Значення факторних навантажень	Показник	Назва фактора
F1	0,826842	Коефіцієнт автономії	Фактор впливу ділової активності на підвищення фінансової стійкості підприємства
	-0,826871	Коефіцієнт фінансової залежності	
	-0,703608	Коефіцієнт маневреності	
	-0,849799	Коефіцієнт фінансового ризику	
	0,617493	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	
	0,698858	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	
	0,844969	Рентабельність продажів	
F2	0,919546	Коефіцієнт покриття	Фактор стану ліквідності активів
	0,915831	Коефіцієнт швидкої ліквідності	
F3	-0,552887	Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	Фактор впливу фінансової стійкості на нарощування позитивних фінансових результатів діяльності підприємства
	0,0915589	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	
	0,884838	Темп зростання чистого прибутку	

У результаті проведеного факторного аналізу встановлено, що основну увагу на підприємстві під час формування фінансової стратегії необхідно акцентувати на підвищення фінансової стійкості. Це слід пояснити тим, що до складу першого найбільш визначального фактора ефективності фінансової діяльності аптеки, який характеризує вплив ділової активності на підвищення фінансової стійкості підприємства, увійшли такі показники: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, рентабельність продажів.

Перший фактор пояснює змінюваність матриці значень на 57,180 %, це свідчить про високий вплив ділової активності та фінансової стійкості на ефективність фінансової діяльності аптеки. Другий фактор є менш значущим, оскільки він пояснює змінюваність системи показників на 13,718 %. Підприємство характеризується можливістю погашати свої поточні зобов'язання. Третій фактор описує змінюваність системи показників на 9,216 %, до нього увійшли: коефіцієнт забезпеченості власними засобами, коефіцієнт абсолютної ліквідності, темп зростання чистого прибутку.

У цілому можна зробити висновок про необхідність покращення фінансової діяльності, оскільки підприємство характеризується зростанням фінансового ризику, зниженням коефіцієнта автономії, що призведе до зменшення фінансової незалежності, зниженням коефіцієнта забезпеченості власними засобами, що говорить про зменшення власних оборотних засобів, необхідних для фінансової стійкості аптеки, зниження коефіцієнта маневреності, що зменшує можливості фінансового маневру даного підприємства, зниження рентабельності продажів, що пов'язано зі збільшенням конкуренції, дане підприємство характеризується низькою оперативністю реагування на різноманітні зміни фінансового ринку, ситуація погіршується через нестабільність та кризу в країні.

Проведене дослідження показало, що досліджуваному підприємству необхідно систематично та в динаміці аналізувати фінансову діяльність, оскільки від її поліпшення залежить економічна перспектива підприємства, важливим є розробка фінансової стратегії, яка хоча й потребує значних організаційних та маркетингових зусиль, однак вона допоможе покращити позиції підприємства на ринку та усунути конкурентів. Розробка фінансової стратегії для підприємств фармацевтичної промисловості є напрямом подальших досліджень.

Наук. керівн. Іващенко Г. А.

Література: 1. Бланк І. А. Основи фінансового менеджменту / І. А. Бланк. – Т. 2. – К. : Ніка-Центр ; Ельга, 2005. – 512 с. 2. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. – К. : Хай-Тек Прес, 2008. – 336 с. 3. Хелферт Е. Техніка фінансового аналізу / Е. Хелферт. – СПб., 2003. – 640 с. 4. Малярець Л. М. Багатовимірний аналіз соціально-економічних систем : навч. посіб. / Л. М. Малярець, В. С. Пономаренко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 384 с. 5. Говорушко Т. А. Теоретичні аспекти впливу фінансових інструментів на ефективність діяльності підприємств [Електронний ресурс] / Т. А. Говорушко. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2448/1/97.pdf>. – Назва з екрану. 6. Куліков П. М. Економіко-математичне моделювання фінансового стану підприємства : навч. посіб. / П. М. Куліков, Г. А. Іващенко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. – 152 с.